

- שבוע 15 3
- מי שלא בירך ברכת המזון אחרי שעברו 72 דקות אך הוא עדיין שבע ואינו רעב האם יכול עדיין לברך
ברכת המזון 3
- האם יש מקור בשו"ע שמי שאינו שומר שבת שנוגע ביין אומר את היין 3
- כף בשרית רותחת שאינה בת יומה שנפלה לתוך כלי צונן שהיה מלא מים ובתוכם היו שרויים כפות חלביות
ויש ששים במים עם הכלים החלביים יחד כנגד הכף הבשרית אך אין ששים כנגד הכלים החלביים
מה דין כלים אלו 4
- מה צריך לכוון בהנחת תפילין 5
- שולחן שנקנה ממי שאינו מקפיד על דיני כשרות האם מותר להשתמש בו 6
- מוכר שערו מוכר (ימכמכם) ממוכר כשר שמבושל במכונה שכורה האם אפשר לקנות ממנו 7
- מיץ ענבים שהתגבש חלק מהאוכל (לא פסולת) בתחתית הבקבוק האם מותר לנערו בשבת 8
- הפוגש את האבל לאחר ימי אבלותו האם מותר לנחם אותו אז 9
- מי שקנה בגד שינה שיש עליה צורת שמש או חצי שמש האם מותר בהנאה.
..... 10
- מי שלא הזכיר מוריד חגשם בימות החמה אבל הזכיר משיב הרוח האם צריך לחזור 11

לקבלת גליון שכיחא מירי שבוע שלח

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

questions@shchiche.com

כמו"כ ניתן להשיג עותק מודפס אצל המחבר בכולל וברח' חפץ חיים 3 ב' בני ברק.

ניתן להוריד גליונות קודמים בעמדות "קול הלשון" תחת השם "עקיבא משה סילבר"

תלמידי בתי המדרשות מתכבדים לקחת גליון חנם לבית מדרשם ותע"ב

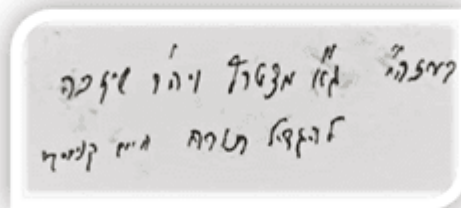
תגובות בטלפון 03-6703111 או בפקס 03-6882239

חלוקת גליונות שכיחא בכפוף לתקנון (בסו שכיחא שלוחה 6)

השתתפות בהוצאות בשלוחה 5

ההסכמות ומכתבי ברכה על החיבורים הקודמים נתנו מסרנו ורבנו זצוקללה"ה ויברלחמ"א:

הגר"ח קניבסקי (מצו"ב), הגר"ם שטרנבוך, הגר"ש דבלצקי, הגר"א גרבוז, הגר"ד דיסקין, הגר"ב שרייבר, הגר"מ קארפ, הגר"א וייס, הגר"ע פריד, הגר"י פישר, הגר"מ קסלר, הגר"ח"י מישקובסקי, הגר"ש הכהן גראס, הגר"י רצאבי, הגר"ש זעפרני.

הדברים נכתבו בדרך לימוד ומטרתם לעורר את כותב הדברים לעיון בנושאים הנידונים, ואינם מתיימרים לשמש כתחליף לפסק הלכה או לפוסקי הלכה, ואין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים בלא שאלת חכם.

כל מי שיש בידו השגה, בין בתיקון טעות של ממש או בשיקול הדעת, או כל הערת שיפור על ניסוח או פרט שיכול היה להיכתב טוב יותר - נשמח מאוד לקבל הדברים, על מנת לתקן הדברים במהדורה הבאה, ותבוא עלינו ברכה, ויהיה בזה זיכוי הרבים.

ואם ח"ו השתרבב לפום ריהטא מה שהיה עדיף לכתוב באופן אחר - הנני להתנצל על כך מראש ולהשתדל לתקן הדברים להבא, ושגיאות מי יבין.

שבוע 15

מי שלא בירך ברכת המזון אחרי שעברו 72 דקות אך הוא עדיין שבע ואינו רעב האם יכול עדיין לברך ברכת המזון

אם עדיין שבע, כגון שאכל בסעודה כל צרכו ונמשך זמן שביעתו למשך זמן, באופן זה יכול עדיין לברך ברכת המזון גם אם עברו 72 דקות (ראה או"ח סי' קפד ס"ה ומשנ"ב ס"כ).

ומ"מ כמה פוסקים כתבו שלכתחילה אין לאחר את ברכת המזון לאחר 72 דקות, מאחר שלא תמיד אנו בקיאים לומר שאנחנו עדיין שבעים (עי' ערוה"ש שם ס"ז וס"ח וקובץ תשובות הגרי"ש אלישיב ח"א סי' כא ומנחת שלמה ח"א סי' יח אות י).

האם יש מקור בשו"ע שמי שאינו שומר שבת שנוגע ביין אוסר את היין

יערי' בשו"ע בדיני חשוד סי' קיט סעי' ז דאי' שם שמי שאינו מאמין לחז"ל או מחלל שבת הוא חמור משאר חשוד שדינו גם לענין זה כעובד ע"ז עי"ש.

ובסמיכות לשם סעיפים ט עד יב נזכר שם על כמה אופנים שאין דין מומר לענין יי"נ ולענין שחיטה ולענין חשוד, ובכל סעי' נזכר ענין אחר ומשמע להדיא דהא בהא תליא.

ובהל' שחיטה ושבת ג"כ נתבאר שההגדרה של אינו שומר שבת הוא כמשומד.

ולענין משומד זה מפורש גם בהמשך דברי השו"ע בהל' יי"נ סי' קכד סעי' ח ט שיינו אסור.

ומשמע מכ"ז שדין יי"נ שווה לענין שחיטה שמשווה השו"ע בסי' קיט הנ"ל בפשיטות זל"ז, ולא נכנסתי כאן לדברי האחרונים בזה אלא רק לציין המקור לדין זה בדברי השו"ע.

ויש לציין עוד שברמ"א סי' קכד ס"ט נקט בשם הריב"ש שהאנוסים אם עוברים בצנעא עבירות דינם כגויים וע"כ שהוא מדין פורק עול דהו"ל כמשומד ולא מדין עובד ע"ז דהרי לא הזכיר דוקא שעובד ע"ז בצנעא אלא שעובר עבירות בצנעא וזה רק הוכחה שהוא משומד לכל התורה גם על מה שעושה בגלוי וא"כ הגדרת משומד אוסרת גם מי שאינו

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

עובד ע"ז אפי' שזו אינה ראי' גמורה דיש לומר שזו הוכחה שמה שעובד ע"ז בגלוי הוא מחמת פריקת עול ולא רק מאונס.

וע"ע בנו"כ השו"ע מה דפשיטא להו בדעת הריב"ש שכוונתו דמחלל שבת שנגע ביין אוסר היין עי"ש.

כף בשרית רותחת שאינה בת יומה שנפלה לתוך כלי צונן שהיה מלא מים ובתוכם היו שרויים כפות חלביות ויש ששים במים עם הכלים החלביים יחד כנגד הכף הבשרית אך אין ששים כנגד הכלים החלביים מה דין כלים אלו

הנה

הכלל הוא שכשהכל בתוך המים יש ביטול בששים, ולכן בענייננו די בששים כנגד הכף, והכף לא אסרה את הכלים האחרים.

אולם הכלל הוא שבכל מקום שחתיכה בטלה בששים החתיכה עצמה אסורה, ולכן אם היה הכף בן יומו הרי הוא מחוייב הגעלה מן הדין, אבל מאחר שאינו בן יומו אינו מחוייב הגעלה מן הדין, אך לכתחילה יש להגעיל את הכף הבשרית לאחר שיעברו כ"ד שעות מזמן הנפילה (משום שתוך כ"ד שעות לאיסור שנעשה ע"י בישול או רותח לא מועיל הגעלה).

בדיעבד אם לא הגעילו כף זו (במקרה שלא היתה בת יומה ולא היתה מחוייבת הגעלה מן הדין) אם חזרו והשתמשו בה לבשרי תוך כ"ד שעות (במקרה שלא היה ששים במים יחד עם הכף הבשרית כנגד הכפות החלביות) הכל נאסר, ואם השתמשו בה לחלבי בדיעבד לא נאסר.

כ"ז מבואר ביו"ד סי' צד ס"ג וס"ד ונו"כ שם (אלא ששם מדובר לענין רותח ולענין שבתוך הכלי היה תבשיל, ועי' בסמוך).

ומבואר עוד בש"ך סי' צג סק"ג שמן הדין היה מותר לבשל בכף הזו בין בשר ובין חלב, אבל נוהגים להחמיר שלא לבשל בה שום דבר עד שתוכשר הכף כמש"כ הרמ"א סי' צד ס"ה.

(ומ"מ לא אומרים כאן תתאה גבר לענין שנחשיב שהכל היה צונן, משום שתתאה גבר מועיל רק לענין שאינו אוסר הכל, אבל אינו מועיל שלא יצטרכו שום הכשרה, דיש בזה דינים באוכל רותח שנפל לתוך אוכל צונן דליבעי קליפה, כמבואר בפוסקים סי' צג.

ומלבד זה יש דעות בפוסקים שבכלי אין אומרים כלל תתאה גבר, אלא לעולם בולע על ידי חם ונאסר, יעוי' במהרש"ל יש"ש חולין פ"ח סי' ס ועי' ש"ך סי' קה סק"י, ובראשונים

שביחא שאלות המצוות בהלכה

נחלקו בזה ג"כ ויש מהראשונים שדעתם להחמיר כדעת המהרש"ל, ראה מה שהביא בזה בשו"ת מהרש"ם ח"ה סי' לא (וע"ע רמ"א ס"ס צג).

ומאידך גיסא לשיטות הסוברים שגם בכלי אומרים תתאה גבר, לענין הנידון אם אומרים מפעפע בכולו כשאומרים תתאה גבר לאסור הכל באופן שיש דבר שמן בשו"ע סי' קה ס"ז משמע שלא, ועי' דרכי תשובה סי' קה סקע"ז ובית יצחק יו"ד ח"א סי' קד אות א' שיש מחלוקת בזה (ויש לציין גם לפלוגתת המחבר והרמ"א בהמשך הסימן הנזכר), אבל לעניננו בנידון דידן שהאיסור הוא הטעם שבכלי הוא יותר חמור אם הכלי אוסר כלי על ידי רוטב או כלי שאוסר כלי אפי' בלא רוטב כשיש בו טעם שמן, עי' ש"ך סי' קה סקכ"ג על ס"ז שם, ומ"מ דברי הש"ך על דבר שמן הם במה שנבלע עכשיו אבל אין חילוק מה נבלע קודם לכן עי"ש בש"ך).

ולענין הנידון אם כלי יכול לאסור כלי או לא, כל הנידון לגבי כלים יבשים, אבל באופן שיש מים עמהם הכלי אוסר כלי, עי' רמ"א סי' צב ס"ח וברמ"א סו"ס צג ובש"ך סי' קה סקכ"ב.

ולמעשה צריך לעיין בזה עוד, משום שבכמה עניינים הנוגעים לזה יש להתיישב בפרטי השיטות בזה, כמו דין מפעפע בכלי, ודין תתאה גבר בכלי, ודין כלי שני רותח יד סולדת בו בעצמו, ועוד.

מה צריך לבוון בהנחת תפילין

כוונה מיוחדת שיש לכוון בהנחת תפילין לשעבד מחשבותינו וכו' כמובא הנוסח בסידורים, וזו עיקר צורת ומטרת קיום מצוה זו, ובדיעבד גם אם לא חשב דבר יצא כדין כוונה פשוטה לקיים מצוות תפילין, וכל מי שמניח תפילין מוכח מתוך מעשיו שמתכוון לקיום מצות תפילין.

יש

מקורות:

בשו"ע ריש הלכות תפילין [או"ס סי' כה ס"ה] הובא יכוין בהנחתם שצונו הקדוש ברוך הוא להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שנזכור נסים ונפלאות שעשה עמנו, שהם מורים על יחודו, ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו.

וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות, ובזה יזכור הבורא וימעיט הנאותיו עכ"ל.

ובסידורים נדפס נוסח מיוחד שיש שנהגו לומר כדי שלא לשכוח עיקר מטרת וצורת קיום מצוה זו.

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

ועי"ש הרחבת דברים בנו"כ ומשנ"ב (סקט"ו) שעיקר מצוות תפילין וקיומה תלויה בכונה שיכון בשעת קיום המצוה, כדכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך וגו' (וראה עוד משנ"ב סי' ח סקי"ט), ושמכל מקום בדיעבד אפילו אם לא כיון אלא רק לשם מצוה יצא.

וה"ה אפי' לא כיוון במפורש לשום דבר ג"כ יצא, לפי מה שכתב במשנ"ב (סי' ס סק"ז) בשם החיי אדם שאם מוכח לפי הענין שעושה הדבר לשם מצוה יצא.

שולחן שנקנה ממי שאינו מקפיד על דיני בשרות האם מותר להשתמש בו

לכתחיל ה

יש להגעילו שמא נאסר על ידי איסור רותח, ובדיעבד אין לחוש.
והכשרתן אפשר על ידי עירווי רותחין מכלי ראשון.

מקורות: רמ"א יו"ד סי' קכא.

והכשרתן וכו' כמ"ש הש"ך סי' קכא סקי"ד ע"פ או"ח סי' תנא ס"כ.

ויעוי' באו"ח סי' תנא לגבי הל' פסח שנחלקו המחבר שם בסעי' כ' והמהרי"ו (עי"ש במשנ"ב ס"ק קיד) לענין הכשרת שלחן, דהמחבר סובר דסגי בעירווי ואזיל לשיטתו שסובר שהולכים אחר רוב שימוש הכלי, והמהרי"ו סובר דבעי' אבן מלובנת ואזיל לשיטתו כשי' בני אשכנז (שהביא הרמ"א) שהולכים גם אחר מיעוט שימוש, ומכיון שמשתמשים בו גם בדבר גוש רותח דחיישי' שדינו ככלי ראשון ולא כעירווי כלי ראשון, לכך סובר המהרי"ו דלא יועיל עירווי להכשירו אלא אבן מלובנת, דהיינו כיון שא"א בהגעלה בכלי ראשון בכלי גדול כזה לכך עבדי' ליבון קל.

ומ"מ חומרא זו שהיא מיוסדת על החומרא להחשיב דבר גוש ככלי ראשון (ועי' ש"ך יו"ד סי' קה סק"ח) אפשר דאמרי' חומרא זו גם להמהרי"ו רק בחמץ בפסח ולא בשאר איסורין, יעוי' במשנ"ב סי' תמז סקי"א ועי' גם חכמת אדם כלל ס' סי"ב שכתב דלגבי שאר איסורין לא מחמרי' בדבר גוש, ובניד"ד יש לצרף דעת המחבר דאזלי' בתר רוב שימוש.

ואפי' בפסח היקל המשנ"ב בסי' תנא סקי"ד בדיעבד בניד"ד בשולחן, ועי' שו"ת חת"ס יו"ד סי' צה בשם רבו שבעת הצורך יש להקל בדבר גוש שאינו נחשב ככלי ראשון.

מוכר שערות סוכר (יממבם) מסוכר כשר שמבושל במכונה שכורה האם אפשר לקנות ממנו

יערי'

ביו"ד סי' קכב ס"ו שסתם כלים אע"פ שבדיעבד אם בישראל בו המאכל מותר משום שסתם כלים אינם בני יומן מ"מ אסור לומר לגוי בשל לי ירקות בקדירתך, ובפתחי תשובה שם סק"ה הוסיף בשם הלבושי שרד בחידושי דינים ליו"ד סי' נח שאפי' אם הגוי עושה מעצמו לצורך ישראל או לצורך אנשי העיר שרובם ישראלים אפשר דאסור, ועל דרך זה יש לדון גם לענין שימוש בכלי שאינו טבול אם יש חשש כזה, שהשוכר חייב בטבילה שהרי השוכר כלי מאכל מחבירו חייב בטבילה כמבואר בסי' קכ ס"ח ובתוס' ע"ז עה ע"ב ד"ה אבל, ואף שבדיעבד אינו אוסר המאכל כמ"ש ברמ"א בסוף הסי' הנ"ל מ"מ יש לדון דגם לגבי הקונה חשיב לכתחילה באופן זה על דרך הלבושי שרד הנ"ל.

ומה שדן שם השו"ע לגבי כלי אומנות יעוי' שם בדבריו שהנידון אינו שייך על כלים שכורים שעוברים מיד ליד אלא על כלי המיוחד לאומן יעוי' ש וק"ל.

ואע"פ שסוכר הוא בד"כ כשר מ"מ יש מערבים בתעשיית השערת סוכר חומרים שונים שאינם בפיקוח כשרות כמו צבע מאכל.

וע"ע שו"ע שם ס"י שכלים ששהו בבית גוי ויש חשש שהדיחן בחמין עם כלים שלו יש בהם ג"כ דין כלים של גוי, ולענייננו שאין יודעים מהיכן שכר את המכשיר ויש הרבה משכירים שאינם שומרים תו"מ, ויש משכירים שותו"מ אבל משכירים מן הסתם לכל מאן דבעי, ממילא יש לדון בזה.

ויל"ע מדברי הרמ"א סי' קכא ס"ה למה בשלחנות ובדבר שתשמישו בצונן אין חוששין מעיקר הדין מחשש זה שמא הדיח בחמין.

ואע"פ שלגבי מרדה יש בפוסקים שנקטו דחשיב דיעבד מ"מ במאכל ממתק שאין בו צורך אמיתי לא חשיב דיעבד, יעוי' בנו"ב מהדו"ק יו"ד סי' לו לגבי קפה בעיר, שכיון שיש קפה ישראל לא חשיב דיעבד, וכן נקט החת"ס בהגהותיו לשו"ע וכן הובא שם דברי הנו"ב בפתחי תשובה סק"ד וביד אפרים.

השלמה על התשובה לגבי קניית יממבם במכונה שכורה לא טבולה ולא הוגעלה
אם חשיב בו יומו

יש להוסיף עוד דבאה"ע סי' יא ס"ח לגבי הוצאת אשה מבעלה משום לעז מבואר דאם ידע שאסור לו לישא ונשא מוציאין מידו דלא חשיב כדיעבד.

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

השלמה לנידון על מבשיר ימבמבם

יש להוסיף בזה עוד דבאו"ח סי' תקיז ס"ב מבואר דגם מה שמותר בדיעבד מ"מ אם רגיל בזה לא חשיב בדיעבד גם מה שכבר עבר ועשה.

מיץ ענבים שהתגבש חלק מהאובל (לא פסולת) בתחתית הבקבוק האם מותר לנערו בשבת

נראה שמותר.

מקורות:

לכאורה יש להתיר מג' טעמים, הטעם הראשון כיון שהכל הוא מין פרי ואינו מחבר ב' דברים אלא מחזיר את צורת הפרי לצורה נוזלית, וכעין מש"כ החזו"א או"ח סי' נח ס"ק ח ט עי"ש ובחוט שני ח"א פי"ג סק"ב.

ואף שהגרשז"א נקט היתר זה רק על ריסוק פרי, מ"מ מבואר בחזו"א שם שמותר ללוש פירות במיץ של עצמם, וכן מבואר בחוט שני שם ובאג"מ או"ח ח"ד סי' עד טוחן אות ב' שמיץ פירות הוא כחלק מן הפרי ואין בו לישה עם מיץ הפרי עצמו.

ואולם יש הרבה אריכות באחרונים לענין היתר זה, יעוי' במשנ"ב סי' שכא סקנ"ח שהביא כמה דעות לענין חרדל, ובשם הפמ"ג משמע שם שאוסר באופן הנ"ל, וכן למדו בתהלה לדוד שם סקכ"א והגרשז"א בשש"כ מהדו"ח פ"ח סקי"ב, ועי' מה שכתב על זה בתהלה לדוד שם סקכ"ט, ועי' בשביתת השבת הקדמה למלאכת לש אות ח מה שכתב לדחות הראיה, עכ"פ מבואר שההיתר אינו מוסכם אבל בצירוף ההיתרים דלהלן יהיה מותר לכו"ע, דגם האוסרים לא מיירו אלא באופן שמייצר לישה כמשמעה.

הטעם השני מכיון שהיה מגובל מבעוד יום הורו הפוסקים דברים דומים לזה שאין איסור לערבם שוב בשבת, ראה בחוט שני פי"ג סוף סקי"ד לגבי תרופה, ובחידושי בתרא סי' שכא בבה"ל ד"ה יכול לגבי חמאת בוטנים וכעין זה בשש"כ פ"ח הערה כד בשם הגרשז"א, ואע"פ שכאן היה נילוש מבעוד יום בידי שמים, מ"מ מה לי אם היה נילוש בידי אדם או בידי שמים, ואדרבה יש יותר סברא לומר שאם היה נילוש בידי שמים הוא יותר חשיב כמחובר ואע"פ שכל קמח היה מחובר קודם לכן מ"מ צורת החיבור היתה חיבור גמור ולא כחיבור הלישה משא"כ פירורים של מיץ ענבים החיבור עד כה היה אותו החיבור שיתהווה לאחר הניעור של בקבוק שעושה עכשיו, ומאידך גיסא עי' סוכה יג דאגד בידי שמים לא חשיב אגד, וא"כ גם לענייננו יש מקום לומר דהגדרת לישה הוא הדבקות דברים נפרדים ומה שלא נפרד עד עכשיו לא חשיב שהיה נילוש, ויל"ע בזה.

והטעם השלישי להתיר בזה משום שלא נוצר כאן בסופו של דבר שום לישה, לא בלילה

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

עבה ולא בלילה רכה, עי' במשנ"ב סי' שכא סקנ"ד ובחזו"א או"ח סי' נח סק"ט, וכתב שם שדבר הנימס במים אין בו לישא אפי' מדרבנן, וכ"כ אול"צ ח"ב פל"ג אות ח וראה גם שלמי יהודה פ"ט הערה יא בשם הגריש"א.

ואע"פ שיש מקום לדון ולומר שהיתר החזו"א הוא באופן שהדבר לא קיים לאחר הלישה, מ"מ מסתבר שכל שנראה לעינים שאינן קיים חשיב כנימס, וכמו שהזכיר באול"צ שם מטרנה וכמנהג הרווח במטרנה, דזיל בתר טעמא שיש שיעור ללישת בלילה רכה כמ"ש החזו"א שם, וכל היכא שאין כאן שיעור זה הרי הוא מותר אפי' מדרבנן.

ולענין אם צריך שינוי בניעור או לא (אע"פ שניעור הכלי הוא שינוי כמ"ש המשנ"ב סי' שכא ס"ק סג בשם הא"ר שם ס"ק כב, מכל מקום הני מילי בדבר שניעור הכלי הוא שינוי מדרך הרגילות ולא כאן), יעוי' בחזו"א שם סק"ט שבדברים לחים מבושלים אין צריך נייעור עי"ש ולפ"ז ה"ה בדבר שאינו עיסה כלל, לפמ"ש שם החזו"א שאינו בדין לישא כלל.

הפוגש את האבל לאחר ימי אבלותו האם מותר לנחם אותו אז

תוך

שלושים יום מנחם אותו כדרכו ולאחר שלושים יום יכול לומר תתנחם בלא לפרט שם המת, ולגבי אבל על אביו ואמו החילוק הוא בין קודם י"ב חודש לאחר י"ב חודש שאז אומר רק תתנחם בלא להזכיר שם המת.

לגבי אבל על אשתו ההגבלה היא עד שיעברו ג' רגלים או עד שישא אשה אחרת, המוקדם מביניהם, ואחר כך יכול לומר לו תתנחם כנ"ל, ובמקרה שנשא אחרת אינו יכול לומר לו תתנחם בביתו אלא רק אם מצאו בשוק אומר לו תתנחם בשפה רפה ובכבוד ראש.

מקורות: מו"ק כא ע"ב ושו"ע יו"ד סי' שפה ס"ב.

ולגבי הנידון כמה זמן לאחר מיתת אשתו יכול לישא אשה, ואם שייך לישא אשה בהיתר תוך ג' רגלים, עי' שו"ע שם סי' שצב ס"ב.

מי שקנה בגד שינה שיש עליה צורת שמש או חצי שמש האם מותר בהנאה.

שמש שלם להש"ך מותר בהנאה ואסור להשהותו וחצי שמש מותר, ועי' במקורות עוד דעות בזה.

מקורות: יעוי' בשו"ע סי' קמא ס"ג וס"ד ולפי המבואר שם מדברי הרמ"א לפי המנהג שהזכיר שם בסעיף ג' הדין הוא שמותר בהנאה ואסור להשהותו.

ואע"פ ששם בס"ג מיירי לגבי צורת ע"ז שעושים לכבוד החמה ולא מיירי להדיא על צורת חמה, מ"מ השו"ע שם בסוף ס"ד לענין משמשים מיירי על צורת חמה ממש שהוא מן המשמשים במרום עי"ש.

וגם שם אפי' בדברים שאינם לשם ע"ז מותרים רק בהנאה אבל אסורים להשהות כמבואר שם בש"ך סקכ"ג וסקכ"ד ופת"ש סקי"ז (ואף שהרמ"א מחמיר טפי על חמה ולבנה מ"מ האידנא שאין שום עבודה בצורות אלו במדינותינו אפשר דלא מיירי הרמ"א להחמיר בחמה ולבנה יותר משאר צורות המשמשים במרום).

ובמקרה שיש רק חצי צורת שמש יעוי' בבאר היטב סקי"ט שהקיל בזה, ועי"ש בשו"ע ס"ז ובש"ך לעיל סוף סקכ"ה.

ומ"מ יש ב' קולות שאפשר להזכיר גם לענין ציור שמש ממש, הקולא הראשונה היא דעת הט"ז בסקי"ג שחידש שלגבי חמה ולבנה רק הצורות המיוחדין להן אסורין בשהייה, אבל צורות החמה והלבנה עצמן אסורין רק בעשייה ולא בשהייה, וצע"ק דדין שהיה הוא מחמת מראית העין עי"ש בש"ך, ולמעשה נקט הש"ך סק"ח שאסור אפי' צורת החמה עצמה להשהותה ולא הותר אלא בהנאה אם מצאה.

והקולא השניה היא מה שהביא היד אפרים שם בשם השאלת יעב"ץ ח"א סי' קא דרוב הפוסקים מתירין בצבע ולא אסרו אלא בחותם, אע"פ שכתב שם שהחכם צבי לא הסכים לסמוך על זה.

ולגוף הנידון בדרכי משה משמע שסבר כן בשם מהר"ם להקל בצבע וכן נקט הט"ז, והש"ך בנקה"כ חלק עליו, ועי' עוד פתחי תשובה שם בסק"ו וסק"ז וסק"ח מה שהביא בזה.

ומ"מ אף שהט"ז הקיל בצבע מ"מ לא הקיל למעשה אלא באינו מתכוון לצורת המזלות כמ"ש שם, ולא שייך לעניננו, וגם הרב הכו"פ שהביא הפת"ש סק"ז דס"ל להקל בזה החמיר בבהכנ"ס, וגם היעב"ץ דס"ל לעיקר הדין להקל בזה למעשה הביא מאביו שהחמיר

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

בזה, א"כ חזי' שאין ההיתר מחזור, וע"ע בתוס' יומא נד מתשובת מהר"ם לענין ציורים במחזורים.

ומ"מ מאחר דב' קולות אלו אינן מחזורין א"כ צ"ע אם יש מקום לתלות עליהם, דקולת הט"ז לענין צורת חמה היא חידוש בסוגיא ואינה מוסכמת להש"ך ואינה משמעות השו"ע, וקולת הט"ז השניה לענין צבע הט"ז גופיה לא הקיל בכה"ג.

ויש להוסיף דגם החכמ"א שהרבה נתלו בו להקל האידנא בצורת אדם (והרחבתי בתשובה אחרת ד"ה האם מותר להחזיק בבית חיות מפוחלצות) מ"מ מבואר בדבריו בסי' פו ס"ו ס"ז דכל ההיתר הוא בצורת אדם ולא בצורת חמה, עי"ש שכן מדויק להדיא בדבריו, ואדרבה בצורת חמה החמיר שם אפי' בסממנים כיון שמה שנראה לעינינו הוא רק כמו בסממנים (כלומר בלא מישוש ויתכן עוד דר"ל ג"כ שהצורה איך שהמראה מגיע לידינו הוא על ידי השתקפות ולא ממשות הדבר).

מי שלא הזכיר מוריד הגשם בימות החמה אבל הזכיר משיב הרוח האם צריך לחזור

משיב הרוח בלבד חוזר כמו שלא אמר כלל (משנ"ב סי' קיד סקכ"ו בשם האחרונים), ואע"פ שמוריד הטל בלבד בדיעבד פוטר במקום מוריד הגשם, מ"מ הוא דין מיוחד בטל שהוא מעין מטר, משא"כ רוח שאינו דומה כלל למטר.

באמר

אין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים ללא שאלת חכם.

אין התחייבות להשיב לכל שאלה המתקבלת, עקב העומס.

לתמיכה בהוצאות המערכת ניתן באמצעות כרטיס אשראי בקו שכיחא 03-6703-111 שלוחה 5